

Pohjoissaamen kielen sivuaine (25 op)

OPINTO-OPAS 2023

LAPIN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF LAPLAND

Sisällys

1 Tervetuloa opiskelemaan Pohjoissaamea	3
2 Perustietoa opinnoista.....	4
<i>Kenelle opinnot on tarkoitettu?</i>	<i>4</i>
<i>Opiskelijan saamen kielen taito</i>	<i>4</i>
<i>Opintojen aikataulut</i>	<i>4</i>
<i>Yhteystiedot</i>	<i>4</i>
3 Opetussuunnitelma 2023	5
<i>PSAA1101-3001 Saamen kieli uhanalaisena alkuperäiskansakielenä (5 op).....</i>	<i>5</i>
<i>PSAA1102-3002 Saamen kielen kieliopin kertaus (5 op).....</i>	<i>7</i>
<i>PSAA1103-3001 Saamen kielen didaktiikka (5 op).....</i>	<i>8</i>
<i>PSAA1105-3001 Saamen kielen tekstitaidot (5 op).....</i>	<i>10</i>
<i>PSAA1106-3002 Saamen kieli ammatillisena työkielenä (5 op).....</i>	<i>11</i>
<i>PSAA1104-3001 Saamenkielisen työelämän toimintaympäristöt (5 op).....</i>	<i>13</i>
4 OPAS PSAA1104-3001 Saamenkielisen työelämän toimintaympäristöt (5 op)	14

1 Tervetuloa Opiskelemaan Pohjoissaamea

Olet lämpimästi tervetullut opiskelemaan pohjoissaamea. Opinnot järjestää LUC-konserni, joka muodostuu Lapin yliopistosta ja Lapin ammattikorkeakoulusta. Opinnot toteuttaa kasvatustieteiden tiedekunnan saamen kielen ja kulttuurin yliopistonlehtori. Opinnot ovat täysin avoimia kaikille saamenkielen taitoisille. Mikäli et osaa lainkaan saamea, niin voit opiskella pohjoissaamen alkeita esimerkiksi Lapin yliopiston Kielikeskuksen verkkokursseilla.

Pohjoissaamen kielen opintokokonaisuus on kehitetty pohjoissaamenkielisen kieliyhteisön tarpeiden lähtökohdista. Opetuksen sisällöissä on vahva työelämärelevanssi, ja opetuksen keskeisenä tavoitteena on kouluttaa saamenkielisiä ammattiosaajia työelämään. Pohjoissaamen kielen opintoihin on tarve, koska pohjoissaamen kieliohjelmaa saamenkielisille ei ole juurikaan tarjolla verkko-opintoina.

Opetus on täysin saamenkielistä, kuten myös annetut tehtävät ja tentit. Voit suorittaa joko koko opintokokonaisuuden 25 op tai valita yksittäisiä opintojaksoja tarpeittesi ja mielenkiintosi mukaan. Opintokokonaisuuteen sisältyy yhteensä kuusi (6) eri opintojaksoa. Ne sisältävät kaksi vaihtoehtoista opintojaksoa. Vaihtoehtoinen opintojakso "saamen kielen didaktiikka" on erityisesti suunnattu luokanopettajaopiskelijoille ja kasvatusalalla toimiville henkilöille. Toinen vaihtoehtoinen opintojakso "saamenkielisen työelämän toimintaympäristöt" on tarkoitettu muille kuin luokanopettajakoulutuksen opiskelijoille. Opintojen aikana opiskelija vahvistaa ja kehittää kielitaitoaan monipuolisesti ja suorittaa harjoittelun saamenkielisessä työelämässä ja voi vahvistaa verkostoitumista saamenkieliseen työelämään.

Opintojakson koodi	Opintojakson nimi	Opinto-pisteet	Toteusajankohta
PSAA1101-3001	Saamen kieli uhanalaisena alkuperäiskansakielenä	5	Syksy parilliset vuodet
PSAA1102-3002	Saamen kielen kieliohin kertaus	5	Kevät parittomat vuodet
PSAA1103-3001	Saamen kielen didaktiikka (vaihtoehtoinen)	5	Kevät parittomat vuodet
PSAA1105-3001	Saamen kielen tekstitaidot	5	Syksy parittomat vuodet
PSAA1106-3002	Saamen kieli ammatillisena työkielenä	5	Kevät parilliset vuodet
PSAA1104-3001	Saamenkielisen työelämän toimintaympäristöt (vaihtoehtoinen)	5	Jatkuva toteutus

Pohjoissaamen kielen sivuaineopinnot suoritettuaan opiskelija

- tuntee saamen kielen perusrakenteet,
- tunnistaa niidenpiirteitä erilaisissa teksteissä ja vuorovaikutustilanteissa,
- osaa viestiä joustavasti suullisesti ja kirjallisesti pohjoissaameksi eri tilanteissa sekä tuntee oman ammattialansa erityissanaston,
- osaa toimia kehittäväällä otteella oman ammattialansa saamenkielisessä

- työympäristössä,
- osaa tarkastella kielenkäyttöä ja viestinnän keinoja kriittisesti etsiä, kehittää ja soveltaa tietoa erilaisissa työtehtävissä,
 - toimii tiedostavana saamen kielen käyttäjänä ja toimijana erilaisissa yhteisöissä,
 - ymmärtää roolinsa vastuullisena kielenpuhujana,
 - ymmärtää saamen kielen kielipoliittisen ja kielisosiologisen tilanteen uhanalaisena alkuperäiskansan kielenä.

2 PERUSTIETOA OPINNOISTA

Kenelle opinnot on tarkoitettu?

Opinnot ovat avoimet kaikille, joilla on perustaidot saamen kielessä. Mikäli et ole Lapin yliopiston tai Lapin ammattikorkeakoulun opiskelija, niin voit tulla opintoihin avoimen yliopiston kautta.

Opiskelijan saamen kielen taito

Opinnot on suunnattu pohjoissaamea jo osaaville. Kaikki opetus ja muu toiminta opetuksessa tapahtuu saameksi. Opiskelijalla tulee olla saamen kielen osaamisen perusvalmiudet. Mieluusti taitotasosi tulisi olla B1 tasolla Eurooppalaisen kielitaidon viitekehyksen mukaan. Viitekehys löytyy täältä: <http://www02.oph.fi/ops/taitotasoasteikko.pdf>

Opintojen aikataulut

Voit suorittaa opinnot kahdella tavalla: joko itsenäisesti esimerkiksi työn ohessa, tai osallistumalla etäopetukseen. Aktiivinen osallistuminen opintoihin tarkoittaa, että suoritat annetut tehtävät ja mahdollisuuksien mukaan osallistut etäopetukseen. Mikäli suoritat opintoja itsenäisesti, niin sinun tulee suorittaa siihen liittyvät tehtävät ja katsoa mahdolliset opetustallenteet. Opinnot voi suorittaa kahdessa vuodessa. Voit tulla mukaan opintoihin missä vaiheessa tahansa.

Yhteystiedot

Pohjoissaamen kielen opintokokonaisuudesta vastaava yliopistonlehtori:

Erika Sarivaara
yliopistonlehtori, saamen kieli ja kulttuuri
puh. 040 484 4250
erika.sarivaara@ulapland.fi
Kasvatustieteiden tiedekunta

työhuone 312D, D-siipi, 3. kerros

Lapin yliopisto
Yliopistonkatu 8 / PL 122
96101 Rovaniemi
puh. 016 341 341
www.ulapland.fi
etunimi.sukunimi@ulapland.fi

3 OPETUSSUUNNITELMA 2023

PSAA1101-3001 Saamen kieli uhanalaisena alkuperäiskansakielenä (5 op)

Osaamistavoitteet: Opintojakson suoritettuaan opiskelija

- ymmärtää saamen kielten uhanalaisen kielitilanteen
- osaa kielenelvytyksen periaatteet ja edellytykset sekä tunnistaa erilaisia kieli-ideologioita jakielitietoisuuden lähtökohtia
- tuntee saamen kielen kielisosiologisen ja kielipoliittisen tilanteen
- ymmärtää asemansa vastuullisena kielenpuhujana
- toimii aktiivisena kielenkäyttäjänä
- vahvistaa identiteettiään kielenpuhujana

Sisältö:

- kielten uhanalaisuus ja saamelaiskielten kielitilanne
- kienvaihto ja kielen revitalisaatio
- kieli-ideologiat ja kielitietoisuus
- saamen kieliä koskeva kielipolitiikka
- saamen kieliä koskevat lait ja asetukset

Suorituskieli: Pohjoissaame

Toteutustavat: Suuryhmäopetus 30 tuntia, itsenäinen ja ryhmätyöskentely 105 tuntia.

Suoritustapa ja vaadittavat suoritukset: Tentti, aktiivinen osallistuminen harjoituksiin ja opetuksessa annettujen tehtävien tekeminen.

Vastuupettaja: Saamen kielen ja kulttuurin yliopistonlehtori

Ajoitus: Syksy (parilliset vuodet, alkaen 2022)

Kirjallisuus:

Pasanen, Annika. 2015. Kuávšui já peeivičuovâ. 'Sarastus ja päivänvalo': Inarinsaamen kielen revitalisaatio.

<https://www.sgr.fi/fi/files/original/8107fa3f09bac2414dbfa5def2ae6465.pdf>

- Sarivaara, Erika & Keskitalo Pigga. 2015. "Fátmmasteaddji giellaealáskahttin". AGON, <http://agon.fi/article/fatmmasteaddji-giellaealaskahttin/> Julkaistu 12.4.2015.
- Capdeville, S. A. (2017). The Saami languages and Finnish language legislation: a short historical overview. In U. Tuomarla, I. Piechnik, & B. Bíró (Eds.), Finland Suomi 100: language, culture, history (pp. 11-26). Kraków : Jagiellonian Library; University of Helsinki. <https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/handle/item/48961>
- O'Rourke, Bernadette & Joan Pujolar & Fernando Ramallo 2015: New speakers of minority languages: the challenging opportunity. Foreword. The International Journal of the Sociology of Language, Issue 231, s. 1–20.
- Rasmussen, Torkel. 2014. Go ealáska, de lea váttis dápmat. Dieđut 5/2014. [Diedut 2014-5 torkel rasmussen innhold.pdf \(unit.no\)](#)
- Länsman-Magga, Anne & Tervaniemi, Saara. 2015. "Utsjoella tarvitaan tukitoimia saamen kielen aseman säilyttämiseksi". AGON, <http://agon.fi/article/utsjoella-tarvitaan-tukitoimia-saamen-kielen-aseman-sailyttamiseksi/>. Julkaistu 12.4.2015.
- Mustonen, Risten 2018. Livččiigo buoret ahte don humat suomagiela? Dutkansearvvi dieđalaš áigečála. 1/2018. Sámegiela ja -kultuvrra dutkansearvi. [Dutkansearvvi-diedalas-aigecala-vol2-issue1-2018-web.pdf \(dutkansearvi.fi\)](#)
- Aikio-Puoskari. 2016. Gullos sámegiella. Sámediggi. https://www.google.fi/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiCz-G9qNKAAXPUXcKHa9_A-0QFnoECA4QAQ&url=https%3A%2F%2Fdokumentit.solinum.fi%2Fsamediggi%2Fdowload%2F%3Ddokumenttipankki%2Fselvitykset%2Fraportit%2Fkoulutus%2Foppimateriaali%2Fgullos_s%25C3%25A1megiella_sudsakns%2Fgullos_s%25C3%25A1megiella_-_saamen_kielten_elvytt%25C3%25A4misen_parhaita_k%25C3%25A4yt%25C3%25A4nt%25C3%25B6j%25C3%25A4_pohjoismaissa.pdf&usg=AOvVaw3h3mozB1rXQNgAR1W7c4Fv&opi=89978449
- Pasanen, Annika. 2018. Uđđâ jienah – anarâškielâ oppâm rávisolmožin. Dutkansearvvi dieđalaš áigečála. 1/2018. Sámegiela ja -kultuvrra dutkansearvi. [Dutkansearvi-diedalas-aigecala-vol2-issue1-2018-web.pdf \(dutkansearvi.fi\)](#)

Arviointi: 1–5 / hylätty

Arviointikriteerit

Tyydyttävä (1-2):

Opiskelija tuntee tyydyttävästi saamen kielen kielisosiologisen tilanteen ja kielen kielenelvytyksen lähtökohdat. Opiskelijan ei osaa riittävällä tavalla keskeisten kieli-ideologioiden eikä kielitietoisuuden periaatteita. Opiskelija osoittaa passiivista suhtautumista saamen kielen käyttämiseen.

Arviointikriteeri

Hyvä (3-4):

Opiskelija ymmärtää saamen kielen uhanalaisen kielitilanteen ja osaa kielenelvytyksen periaatteet ja edellytykset. Opiskelija tuntee kielilainsäädännön ja kielipolitiikan piirteet. Opiskelija osoittaa aktiivista suhtautumista osaltaan saamen kielen käyttämiseen ja osoittaa vastuullista kielenkäyttöä.

Arviointikriteeri

Kiitettävä (5):

Opiskelija osaa soveltaa itsenäisesti kielenelvytyksen periaatteita ja edellytyksiä. Opiskelija

ymmärtää saamen kielten uhanalaisen kielitilanteen. Opiskelija osaa saamen kielen kielisosiologisen ja kielipoliittisen tilanteen. Hän ymmärtää vastuunsa uhanalaisen kielenpuhujana ja osoittaa erityistä aktiivisuutta saamen kielen käyttämiseen eri yhteyksissä.

PSAA1102-3002 Saamen kielen kieliopin kertaus (5 op)

Osaamistavoitteet: Opintojakson suoritettuaan opiskelija

- tunnistaa saamen kielen keskeiset kielellisen kuvauksen tasot (fonologia, morfologia ja syntaksi)
- osaa pohjoissaamen sanaluokkajaan ja sanataivutuksen
- osaa identifioida, tunnistaa, tuottaa ja analysoida taivutusmuotoja
- tuntee saamen ja suomen kielen välisen interferenssin eli tyypillisten kieliopillisten piirteidenlainautumista kielten välillä

Sisältö:

- saamen kielen fonetiikan, morfologian ja syntaksin keskeiset piirteet
- sanaluokkajaot ja sanataivutus
- astevaihtelu kirjoittamisessa
- saamen- ja suomen kielen eroavaisuudet
- sijamuodot
- verbien taivutus
- passiivi saamen kielessä
- kongruenssi
- attribuuttimuodot

Suorituskieli: Pohjoissaame

Toteutustavat: Suurryhmäopetus 30 tuntia, itsenäinen ja ryhmätyöskentely 105 tuntia.

Suoritustapa ja vaadittavat suoritukset: Tentti, aktiivinen osallistuminen harjoituksiin ja opetuksessaannettujen tehtävien (4) tekeminen.

Vastuuopettaja: Saamen kielen ja kulttuurin yliopistonlehtori

Ajoitus: Kevät (parittomat vuodet, alkaen 2023)

Kirjallisuus:

Pope, Kirsten – Sárá, Máret 2004: Eatnigiella, Giellaoahpu váldogirji
Ijäs J. & Turi E. 1998: Cealkkaráhkadus. Sánit teakstan. Kárášjohka, Davvi Girji
Sammallahti, Pekka. 2005. Láidehus sámegiela cealkkaoahpa dutkamii
Magga, Elna 2004: Oanehis giellaoahppa, lyhyt kielioppi
Svonni Mikael: Davvisámi giellaoahppa. Kiruna: Ravda Lágádus: [2019] : 277 s.
Riektačállinrávvagat. 2015. Sámediggi [RIEKTAČÁLLINRÁVVAGAT \(ctfassets.net\)](http://RIEKTAČÁLLINRÁVVAGAT(ctfassets.net)) (84 s.)

Arviointi: 1–5 / hylätty

Arviointikriteerit

Tyydyttävä (1-2):

Opiskelija osaa ohjatusti taivuttaa saamen kielen verbejä. Opiskelija ei osaa identifoida, tunnistaa, tuottaa ja analysoida taivutusmuotoja. Opiskelijan tiedot sanaluokista, sanataivutuksista sekä kielellisen kuvauksen tasoista ovat puutteelliset.

Hyvä (3-4):

Opiskelija osaa taivuttaa verbejä tavoitteiden mukaisesti. Opiskelija osaa sanojen astevaihtelun ja tuntee saamen ja suomen kielen eroavaisuudet. Opiskelija osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti sanojensijamuotoja ja tuntee adjektiivien attribuuttimuodot.

Kiitettävä (5):

Opiskelija osaa itsenäisesti ja luovasti käyttää saamen kieltä monipuolisesti. Opiskelijan kielentuntemus on korkeatasoista, hän tuntee fonologian, syntaksin ja morfologian perusteet. Hän osaa taivuttaa sanoja, verbejä tarkoituksenmukaisesti. Opiskelija hallitsee hyvin saamen kielen astevaihtelun ja interferenssin vaikutuksen kielenkäyttöön.

PSAA1103-3001 Saamen kielen didaktiikka (5 op)

Tämä opintojakso on vaihtoehtoinen.

Kuvaus: Saamen kielen ja kirjallisuuden opintojakso on kokonaisuus, jossa opiskelija lisää osaamistaan jätietoisuuttaan saamelaisessa kirjallisuudessa ja suullisessa perinteessä sekä didaktisista teorioista, jotka liittyvät saamen kielen opetukseen. Saamen kielen didaktiikan opinnot saamenpedagogiikkaa, kielitietoisuutta sekä lukemaan- ja kirjoittamaan opettamista sekä saamelaista kirjallisuutta ja suullista kertomaperinnettä. Opintojakso antaa opiskelijalle perusvalmiuksia toimia saamenkielisen luokan opettajana ja opettaa saamen kieltä vieraana kielenä monenlaisissa oppimisympäristöissä.

Osaamistavoitteet: Opintojakson suoritettuaan opiskelija

- osaa valita saamen kielen oppiaineen sisällöt siten, että ne tukevat oppilaiden kielenkehitystä
- ymmärtää saamen kielen merkityksen oppilaiden kehityksen, kasvun ja kulttuurisen identiteetinkannalta
- osaa soveltaa saamenpedagogiikkaa osaksi käytäntöä
- osaa analysoida erityyppisiä fiktiivisiä tekstejä, erityisesti lasten- ja nuortenkirjallisuutta sekä suullisen kertomaperinteen tarinoita
- osaa soveltaa erilaisia tapoja opettaa saamenkielistä kirjallisuutta ja suullista kertomaperinnettä luokilla 1 – 6
- hyödyntää digitaalisia oppimisympäristöjä ja -välineitä omassa opetuksessaan
- soveltaa tietämystään oppilaiden kielellisen tietoisuuden edistämiseen ja kielen rakenteentietoiseen tarkasteluun

Sisältö

- saamenpedagogiikka
- saamen kielen lukemaan ja kirjoittamaan opettaminen
- saamenkielinen lasten ja nuorten kirjallisuus
- suullinen kertomaperinne

- kielitietoisuus ja kielitietoinen opetus
- kirjoittamisen ja tekstitaitojen opetuksen menetelmät ja käytänteet

Toteutustavat suuryrhmäopetusta 30 h, itsenäinen ja yhteistoiminallinen työskentely 105 h

Vaadittavat suoritukset

- aktiivinen osallistuminen luennoille ja harjoituksiin (2 op) hyväksytty/hylätty
- harjoitustyöt (1 op) hyväksytty/hylätty
- tentti (2 op) 1-5/hylätty

Vastuuopettaja: Saamen kielen ja kulttuurin yliopistonlehtori

Ajoitus: Kevät (parittomat vuodet)

Kirjallisuus

Balto, Asta 2012. Sámi oahpaheaddjit sirdet árbevirolaš kultuvrra boahhtevaš buolvvaide
<https://samas.brage.unit.no/samas-xmlui/handle/11250/177109>
 Helander, Nils-Øivind 2016. Ohppojuvvon ja sohppojuvvon giella . Diedut.
<https://samas.brage.unit.no/samas-xmlui/handle/11250/2473331>
 Huhtanen & Puukko 2015. Saamen kielten opetus ja
 osaaminen https://karvi.fi/app/uploads/2016/04/KARVI_2116.pdf
 Kotavuopio Laura 2019. Esi- ja alkuopettajien näkemyksiä lukemaan opettamisesta
 pohjoissaamenkielellä. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/67547>
 Hirvonen, V. Njálmmalaš árbevierut kultuvrralaš árbin.
 Sarivaara E. & Keskitalo P. 2015. Fátmmasteaddji giellaealaskahttin.
<http://agon.fi/article/fatmmasteaddji-giellaealaskahttin/>

Lisäkirjallisuus

ČálliidLágádus. Čállinčiehkka.
<https://calliidlagadus.org/do/%c4%8d%c3%a1lin%c4%8diehka.html>
 Siri, Kirsten Karen M. N. 2019. "Dáppe ellet gielat bálddalaga": Giellaoahpamus
 gaskadásis gos majoritehtagiella lea sámegiella jaminoritehtagiella dárogiella
<https://samas.brage.unit.no/samas-xmlui/handle/11250/2650358>
 Ravna E. 2019. <https://samas.brage.unit.no/samas-xmlui/handle/11250/2626064>
 Pettersen 2019. <https://samas.brage.unit.no/samas-xmlui/handle/11250/2627250>
 Aikio-Puoskari 2007. https://www.sgr.fi/sust/sust253/sust253_aikiopuoskari.pdf
 OPH. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/kehittyvan-kielitaidon-tasojen-kuvausasteikko>
 Monella kielellä Suomen kunnissa.
<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/57577/978-951-39-7391-9.pdf?sequence=5>
 Aikio A.2008. Tarinat identiteetin luojana.
<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.695.805&rep=rep1&type=pdf#page=141>
 Kielikoulutuksen saavutettavuus.
<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/66348/1/978-951-39-7817-4.pdf>
 The indigenous Sami citizen and Norwegian national identity: tensions in curriculum
 discourses. Kristin Gregers Eriksen
<https://journals.hioa.no/index.php/human/article/view/2852/3046>
 Peltola ym. Saamelainen varhaiskasvatus nyt. Arvot, käytänteet ja osallisuus arjessa.
 2019. <http://jultika.oulu.fi/files/isbn9789526222752.pdf>

Arviointi: 1–5 / hylätty

Arviointikriteerit

Tyydyttävä (1-2):

Opiskelija osaa ohjatusti soveltaa saamenpedagogiikkaa osaksi opetuskäytäntöä. Opiskelija tunnistaa saamen kielen merkityksen oppilaiden kehityksen, kasvun ja kulttuurisen identiteetin

kannalta puutteellisesti. Opiskelija tietää erityyppisiä fiktiivisiä tekstejä, erityisesti lasten- ja nuortenkirjallisuutta sekä suullisen kertomaperinteen tarinoita ja osaa analysoida niitä puutteellisesti. Opiskelija ei osoita osaamistaan digitaalisation yhdistämisessä opetukseensa.

Hyvä (3-4):

Opiskelija osaa taivuttaa verbejä tavoitteiden mukaisesti. Opiskelija osaa sanojen astevaihtelun ja tuntee saamen ja suomen kielen eroavaisuudet. Opiskelija osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti sanojen sijamuotoja ja tuntee adjektiivien attribuuttimuodot.

Kiitettävä (5):

Opiskelija osaa itsenäisesti ja luovasti käyttää saamen kieltä monipuolisesti hyödyntäen saamenpedagogiikka luontevalla tavalla. Opiskelija osaa valita saamen kielen opetuksen sisällöt siten, että ne tukevat oppilaiden kielenkehitystä ja identiteettiä. Opiskelija osaa analysoida erityyppisiä fiktiivisiä tekstejä, erityisesti lasten- ja nuortenkirjallisuutta sekä suullisen kertomaperinteen tarinoita. Opiskelija osaa soveltaa erilaisia tapoja opettaa saamenkielistä kirjallisuutta ja suullista kertomaperinnettä luokilla 1 – 6. Opiskelija osoittaa aktiivisuutta kehittää saamen kielen opetusta digitaalisissa oppimisympäristöissä.

PSAA1105-3001 Saamen kielen tekstitaidot (5 op)

Osaamistavoitteet: Opintojakson suoritettuaan opiskelija

- tunnistaa eri tekstilajien ominaispiirteitä
- osaa tuottaa erilaisia tekstejä saamen kielellä
- tunnistaa saamenkielisen tekstintuottamisen erityispiirteet
- kiinnittää huomiota saamen kielen ortografiaan ja oikeinkirjoitukseen
- ymmärtää saamenkielisen tekstintuottamisen merkityksellisyyden
- aktivoituu tuottamaan saamenkielisiä tekstejä työelämän tarpeisiin

Sisältö:

- tekstin ymmärtämis-, luku- ja tuottamistaidot
- erilaiset tekstilajit saamelaisessa perinteessä ja nyky-yhteiskunnassa
- tekstien multimodaalisuus
- saamen kielen ortografia ja oikeinkirjoitus
- opiskelijan kirjoittajaidentiteetin vahvistaminen

Suorituskieli: Pohjoissaame

Toteutustavat: Työpajamuotoinen opetus 30 tuntia, itsenäinen ja ryhmätyöskentely 105 tuntia.

Suoritustapa ja vaadittavat suoritukset: Erilaiset kirjoitustekstit, jotka kootaan tekstikansioon (esim. blogin muodossa), aktiivinen osallistuminen harjoituksiin ja opetuksessa annettujen tehtävien (4) tekeminen.

Vastuuopettaja: Saamen kielen ja kulttuurin yliopistonlehtori

Ajoitus: Syksy (parittomat vuodet, alkaen 2023)

Kirjallisuus:

Solbakk, Aage 1997: Sámi čállingiela historjá, s. 49–75

Magga, Ole Henrik 1985: Davvisámegiela čállinvuogi gielalaš vuodđu. – Dieđut 2, s. 42–67

Baal, Biret Ánne Bals ja Rávdná Turi Henriksen (2014): Sámegiela tearbmabarggu vejolašvuodát ja hástalusat. – Samis nr. 17–18. S. 26–29 (4 s.)

<http://samifaga.org/samis/samis17-18/#26>

Utsi, Egil / Mákke Jovsset Egel (1984): Dearvasvuodá- ja sosiaisuorggi sánit ja dadjanvuogit. Jår'galæd'dji Å/S

Sammallahti, Pekka (1998): Sátnegoallosteapmi ja čállinvuohki. – Tearbmasymposia raporta s. 35–42. Dieđut 3/1994. Guovdageaidnu, Sámi instituhtta

Riektačállinrávvagat. 2015. Sámediggi [RIEKTAČÁLLINRÁVVAGAT \(ctfassets.net\)](http://ctfassets.net) (84 s.)

Arviointi: 1–5 / hylätty

Arviointikriteerit

Tyydyttävä (1-2):

Opiskelija osaa ohjatusti kirjoittaa tekstin käyttötarkoituksen mukaisia tekstejä. Opiskelijan tekstit eivät kaikilla tasoilla tavoita tekstin käyttötarkoituksen mukaisia päämääriä. Tekstin rakenteessa, kielessä tyyli, esitystavassa, ulkoasussa ja lähdemerkinnöissä on tekstilajin konventionaalisiin piirteisiin verrattuna puutteita.

Hyvä (3-4):

Opiskelija osaa kirjoittaa tekstin käyttötarkoituksen mukaisia tekstejä. Opiskelijan tekstit ovat tekstilajikonventioiden ja tekstin käyttötarkoituksen mukaisia. Tekstin rakenne, kieli tyyli, esitystapa, ulkoasu ja lähdemerkinnät tukevat tekstin sisällöllisiä ja viestinnällisiä tavoitteita.

Kiitettävä (5):

Opiskelija osaa itsenäisesti ja luovasti kirjoittaa tekstilajikonventioiden ja tekstin käyttötarkoituksen mukaisia tekstejä. Opiskelijan tekstit ovat tekstilajikonventioiden ja tekstin käyttötarkoituksen mukaisia. Tekstin rakenne, kieli tyyli, esitystapa, ulkoasu ja lähdemerkinnät tukevat tekstin sisällöllisiä javiestinnällisiä tavoitteita.

PSAA1106-3002 Saamen kieli ammatillisena työkielenä (5 op)

Osaamistavoitteet: Opintojakson suoritettuaan opiskelija

- on aktivoitunut ja motivoitunut käyttämään saamen kieltä työelämässä
- tuntee laajasti ammattialansa sanastoa

- osaa soveltaa ammattialan sanastoa työelämän eri yhteyksissä
- tiedostaa ammattialansa sanaston kehittämistarpeet

Sisältö:

- erilaiset työelämässä kirjoitettavat tekstilajit
- opiskelijan ammattisanaston kehittäminen
- sanavaraston laajentaminen ammattialan monipuolisen tekstianalyysin avulla

Suorituskieli: Pohjoissaame

Toteutustavat: Suurryhmäopetus 30 tuntia, itsenäinen ja ryhmätyöskentely 105 tuntia.

Suoritustapa ja vaadittavat suoritukset: Projektityö, aktiivinen osallistuminen harjoituksiin ja opetuksessaannettujen tehtävien tekeminen.

Vastuuopettaja: Saamen kielen ja kulttuurin yliopistonlehtori

Ajoitus: Kevät (parilliset vuodet, alkaen 2024)

Kirjallisuus:

Solbakk, Aage 1997: Sámi čállingiela historjá, s. 49–75
 Magga, Ole Henrik 1985: Davvisámegiela čállinvuogi gielalaš vuodđu. – Dieđut 2, s. 42–67
 Baal, Biret Ánne Bals ja Rávdná Turi Henriksen (2014): Sámegiela tearbmabarggu vejolašvuodát ja hástalusat. – Samis nr. 17–18. S. 26–29 (4 s.)
<http://samifaga.org/samis/samis17-18/#26>
 Utsi, Egil / Mákke Jovsset Egel (1984): Dearvasvuoda- ja sosiaisuorggi sánit ja dadjanvuogit. Jár'galæd'dji Å/S
 Sammallahti, Pekka (1998): Sámegoallosteapmi ja čállinvuohki. – Tearbmasymposia raporta s. 35–42. Dieđut 3/1994. Guovdageaidnu, Sámi instituhtta
 Riektačállinrávvagat. 2015. Sámediggi [RIEKTAČÁLLINRÁVVAGAT \(ctfassets.net\)](http://ctfassets.net) (84 s.)

Arviointi: 1–5 / hylätty

Tyydyttävä (1-2):

Opiskelija hallitsee ammattialasanastoaan puutteellisesti. Opiskelija ei riittävällä tavalla osoitaaktiivisuutta ja motivaatiota saamen kielen käyttämiseen.

Hyvä (3-4):

Opiskelijalla on hyvät taidot tuottaa saamenkielisiä tekstejä. Hän osoittaa aktiivisuutta ammattisanstonsa kehittämiseksi.

Kiitettävä (5):

Opiskelija osoittaa erityistä aktiivisuutta ja motivaatiota ammattisanastonsa laajentamiseksi ja sanaston kehittämiseksi. Opiskelija osoittaa itsenäistä ja aktiivista tekstilajien hallintaa.

PSAA1104-3001 Saamenkielisen työelämän toimintaympäristöt (5 op)

Tämä opintojakso on vaihtoehtoinen

Osaamistavoitteet: Opintojakson suoritettuaan opiskelija

- tuntee saamenkielisen työelämän erityispiirteitä ja kielellisiä tarpeita
- osaa arvioida omaa osaamista ja kehittymistarpeita
- on luonut työelämäkontakteja ja verkostoitunut saamenkieliseen työelämään

Sisältö:

- työskentely pohjoissaamenkielisessä työympäristössä (sovitun ajan)

Suorituskieli: Pohjoissaame

Suoritustapa ja vaadittavat suoritukset: Refleктоivan päiväkirjan kirjoittaminen työelämätoiminnan aikana, harjoittelua refleктоivan videotehtävän suorittaminen

Arviointi: hyväksytty / hylätty

Vastuuoपettaja: Saamen kielen ja kulttuurin yliopistonlehtori

Ajoitus: Jatkuva

Arviointikriteerit

Hyväksytty

- Toimintaympäristön yhteisten pelisääntöjen noudattaminen
- Työelämätoimintaan liittyvien dokumenttien asianmukainen täyttö ja palautus
- Työelämätoimintaan liittyvän tehtävän suorittaminen
- Työelämätoiminnan toteuttaminen sovitun aikataulun mukaisesti
- Vastuullinen ja turvallinen toiminta toimintaympäristössä
- Työelämätoimintaan liittyvien järjestelyjen ja tehtävien itsenäinen toteuttaminen.

Hylätty

- Toimintaympäristön yhteisten pelisääntöjen noudattamatta jättäminen
- Opintojaksoon liittyvien dokumenttien palauttamatta jättäminen
- Suunnitellun toiminnan toteuttamatta jättäminen sovitun aikataulun mukaisesti
- Ei toimi toimintaympäristössä vastuullisesti ja turvallisesti
- Ei toteuta itsenäisesti toimintaan liittyviä järjestelyjä ja tehtäviä

4 OPAS PSAA1104-3001 Saamenkielisen työelämän toimintaympäristöt (5 op)

Sisältö:

- Noin 70-105 tunnin (n. 35 t/vko) työharjoittelu saamenkielisessä työelämässä. Ohjaajan kanssa sovitut työtehtävät. Ohjauskeskustelut 3 tuntia/viikko. Kielimateriaalin suunnittelu ja toteutus työelämän tarpeisiin. Multimodaalisen digitaalisen päiväkirjan tuottaminen.

Osaamistavoitteet: Opintojakson suoritettuaan opiskelija

- tuntee saamenkielisen työelämän erityispiirteitä ja kielellisiä tarpeita
- osaa arvioida omaa kielellistä osaamista ja kehittymistarpeita
- on luonut työelämäkontakteja ja verkostoitunut saamenkieliseen työelämään

Sisältö:

- työskentely pohjoissaamenkielisessä työympäristössä 2-3 viikkoa

Suorituskieli: Pohjoissaame

Suoritustapa ja vaadittavat suoritukset:

- Reflektoivan multimodaalisen digitaalisen päiväkirjan tuottaminen työelämäharjoittelun (6-8 s.) yhdistäen tekstiä, kuvaa, ääntä ja videota.
- Työhön soveltuvan ja siellä tarvittavan kielellisen aineiston suunnittelu ja toteutus
- Harjoittelua refleктоivan videotehtävän suorittaminen

Harjoittelun ohjaajan rooli ja tehtävät

Saamenkielisen työelämän toimintaympäristöt-opintojakso (5 op) sisältää 2-3 viikon ohjattua työharjoittelua saamenkielisessä työympäristössä. Opintojaksolla opiskelija vahvistaa ammatillista kielitaitoaan ja sanavarastoaan pohjoissaamen kielessä sekä vahvistaa vuorovaikutusta saamen kielessä erilaisissa työelämän tilanteissa. Aito työelämä tarjoaa tilaisuuden harjoitella käyttää saamea erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Työharjoittelu myös mahdollistaa opiskelijan verkostoitumisen saamenkielisiin toimintaympäristöihin. Tavoitteena on myös, että opiskelija aktiivisesti on mukana kehittämässä alan saamenkielistä ammattisanastoa. Lisäksi, tavoitteena on, että opiskelija saa kokonaisvaltaisen kuvan saamenkielisestä työelämästä sekä näkökulmia kielitilanteen kehittämiseksi.

Harjoittelun ohjaajan rooli on:

- tukea opiskelijaa kokonaisvaltaista kielenoppimista,
- jakaa opiskelijalle kielellistä osaamistaan,
- vahvistaa opiskelijan saamenkielisyyttä,
- vahvistaa ja tukea opiskelijan käsitystä itsestään saamenkielen puhujana

Ohjaajan tehtäviin kuuluu myös ohjata opiskelijaa 3 h/viikossa. Opiskelijan ohjaus on luonteeltaan kielitietoista ohjausta, jolloin sekä opiskelija että ohjaaja yhdessä tietoisesti analysoivat ja pohtivat kielenkäyttöä eri tilanteissa, kieleen liittyviä haasteita ja asenteita sekä kielitilannetta ja sen vahvistamista työympäristössä.

Harjoittelua ohjaavalle ohjaajalle maksetaan korvausta 3 h / 1 vko opiskelijaa kohden yliopiston palkkioperusteiden mukaisesti. Mikäli harjoittelu kestää 2 viikkoa, niin ohjausta annetaan harjoittelijalle 6 h. Ohjaaja saa korvauksen ohjauksesta.

Arviointi Hyväksytty / täydennettävä / hylätty

Ajoitus Jatkuva suoritushetki

Vastuhenkilö Yliopistonlehtori Erika Sarivaara